

а також Ю. Єгорова, М. Степанова, Л. Дульфана тощо.

Після екскурсії студенти описують картину, яка найбільше запам'яталася, пояснюючи: чому саме це полотно сподобалося, чим вразило; дають стислі відомості про автора і його творчість, вказують мистецький напрям і жанр його твору.

2. Сакральна архітектура. Студенти знайомляться з християнськими храмами: Грецький Свято-Троїцький собор; Свято-Олексіївський, Свято-Іллінський, Свято-Пантелеймонівський, Спасо-Преображенський собор, Собор Успіння Пресвятої Діви Марії та ін. - УПЦМП, Собор Різдва Христового. Св. Олександра Невського. Св. княгині Ольги - УПЦКП, Св. Апостола Андрія Первозванного – УГКЦ; Лютеранська кірха Св.Павла: костели Св. Апостола Петра. Св.Клементія. Успіння Пресвятої Богородиці Діви Марії – УКЦ); іудейськими синагогами (ОР Самеах, Хабад, Бродська); арабським мусульманським культурним центром.

Після екскурсії «Храми Одеси» студенти описують архітектуру сакральних будівель різних конфесій, порівнюють, вказують особливості; називають архітектора і роки будови певного об'єкту, пояснюють назви храмів і причини їх появи в нашому місті.

3. Міська скульптура. Студенти знайомляться з одеськими пам'ятниками Т.Шевченку, І.Франку, О.Пушкіну, Л.Толстому, І.Бабелю, А.Міцкевичу, Л. Утьосову, Б.Хмельницькому, А.Головатому, А.Бучмі, В. Висоцькому, Г.Маразлі, М.Жванецькому, Дюку де Рішельє, Хосе де Рибасу, М.Воронцову та ін.

Після екскурсії містом студенти обирають один з них, описують його, дають відповіді на питання: Коли і ким його створено даний пам'ятник? Чому саме в нашому місті і саме в цей час з'явився даний культурний об'єкт? Чому обрано для представлення саме цей твір мистецтва?

З досвіду роботи - виконання індивідуальних завдань дисциплінує студента, спонукає до систематичної вчасної підготовки, сприяє самостійному отриманню студентом нових знань, допомагає ширше охопити курс історії культури України наскільки це можливо. Проблеми, які виникають в процесі роботи – брак часу для охоплення всіх студентів на кожному практичному занятті. Тому такий спосіб роботи ідеально підходить у невеликих групах студентів.

Список використаних джерел

- 1.Левченко М.Г., Шушляннікова Н.В. Думасенко С.А *Історія художньої культури: Методичні рекомендації* / Левченко М.Г., Шушляннікова Н.В. Думасенко С.А. – Херсон: ФОП Грін Д.С., 2014. – 54 с.
- 2.Соколова Л.С. *Історія української культури для студентів спеціальності архітектура та містобудування ОДАБА: Методичні вказівки* / Соколова Л.С. – Одеса: ОДАБА, 2016. – 32 с.
- 3.*Художня культура України: Навч. пос. / За заг. ред. Л. Масол. – Х.: Ранок, 2010. – 240 с.*

Н. В. Спиця

ВИКЛАДАННЯ ФІЛОСОФІЇ У МЕДИЧНИХ ВНЗ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Сучасна ситуація з викладанням гуманітарних дисциплін у вітчизняних закладах вищої освіти стала викликом для людей, які мають це реалізувати. Багато вишів переорієнтуються на викладання філософії, що уособлює собою стрижень та основу формування спеціаліста з вищою освітою, як елективного курсу. Ганебна ситуація складається в сфері природничого циклу спеціальностей, адже важко пояснити сьгоднішнім поколінням, що диплом про вищу освіту не тільки та не стільки засіб для заробітку, скільки документ, який зобов'язує людину до безперервного процесу розвитку, самовдосконалення в професійній сфері та вміння мислити цілісно, творчо, продуктивно. Тому і ступінь PhD, який отримують ті, хто обрав шлях науки, в самій назві декларує наявність філософського світогляду, культури логічного мислення, вміння оперувати поняттями, вміння ставити завдання та креативно вирішувати їх.

Актуальним залишається проблема викладання філософії в медичних ВНЗ. Багато хто вважає, що людина, чий професійний розвиток пов'язаний зі сферою природничих дисциплін не має оволодівати філософією, якщо не відчуває на те особистого поклику і філософія має пере kwalіфікуватись в категорію дисциплін за вибором. Але чи не є така точка зору типовим кліше, яке застосовується задля спекуляції з ціллю витіснити дійсно важливий елемент вищої освіти? Іноді варто звернутися до учасників процесу і отримати відповіді «з перших вуст», щоб зробити важливі висновки і не дати здійснитися грубій помилці, яку важко буде виправити вже через декілька років.

З ціллю моніторингу якості викладання дисципліни «філософія» в Запорізькому державному медичному університеті було проведено анонімне анкетування студентів другого курсу першого медичного факультету спеціальності «лікувальна справа». Опитування передбачало дати відповіді на декілька питань, одним з найцікавіших було питання «чи потрібно викладання філософії в медичному університеті» з проханням пояснити причину своєї позитивної, або негативної відповіді. Заохочувалось надання відповіді в якій респондент міг пояснити чи змінилася думка щодо викладання філософії в кінці курсу порівняно з початком навчального семестру.

Опитаних респондентів на другому потоці курсу було 154. З них 126 на питання «чи потрібно викладання філософії в медичному університеті» відповіли позитивно і обґрунтували свою відповідь. 15 респондентів заперечили необхідність викладання філософії для майбутніх медиків, 13 вагались із відповіддю і акцентували увагу на тому, що філософія має стати предметом елективного курсу тільки для тих, хто має особисту зацікавленість. Серед 126 респондентів, які стали на позицію однозначної необхідності філософії, як обов'язкового предмета в курсі навчання були такі, хто зізнався, що на початку курсу з філософії мав впевненість в марному витрачанні часу на цей предмет, але лекції та семінари змінили їх думку. Високий відсоток респондентів під час обґрунтування необхідності викладання філософії вказували на те, що лікар не має змоги вирішувати всі питання своєї професійної діяльності тільки знаннями природничого циклу наук, адже перед лікарем як в практиці так і в науковій діяльності, завжди постають питання фундаментального світоглядного характеру, які можуть бути розглянуті тільки через призму філософського світогляду.

На кафедрі суспільних дисциплін ЗДМУ регулярно збирається дискусійний клуб, який мають змогу відвідувати всі бажаючі. Тому, багато студентів у своїх анкетах відмітили позитивний вплив такої форми роботи – неформальна обстановка де є можливість поспілкуватись на теми, що турбують, дізнатись точку зору своїх однокурсників та викладачів, дає можливість не тільки відпочити після активної денної роботи на семінарах та лекціях, але й збагачує, насичує, надає насаги на майбутнє навчання та загалом формує цілісну особистість та гідного громадянина українського суспільства.

Звичайно, кількість опитаних не означає, що такий стан речей є типовим для всіх медичних вишів України, але є привід зробити певні висновки: студент, який обрав для себе професію лікаря чітко усвідомлює, що лікар має залишатися людиною і на першому місці завжди стоятиме найважливіше його завдання – збереження життя та здоров'я людини. Виховання людяності в найлюдянішій з професій є першочергове завдання освіти лікарів. Це є основою професії, яка не в змозі існувати без отримання системного знання про світ та місце людини в ньому. Повага до людей, дотримання священних клятв лікаря зберігати людське життя може формуватись тільки за умови існування знань про цілісність та системність світу, його етичних підвалин. Жодне медичне дослідження, жодне втручання в життя людини не може обійти питання етичного характеру.

Вивчення філософії, як основи системного та клінічного мислення є досвідом, що апробовано протягом декількох століть історії людства. Філософія вивчає принципи існування світу та допомагає зрозуміти його значення для самої люди-

ни. Вона формує основу життя, визначаючи принципи згідно з якими людина пізнає, діє, знає та розуміє. Тому філософія завжди буде стояти в основі будь-якого напрямку освітньо-наукового дослідження, в тому числі і медицини.

Вивчення філософії сприяє формуванню загальнокультурного рівня людини та набуттю високого професійного рівня науковця. Філософська культура лікаря є запорукою протидії будь-яких форм духовного тоталітаризму, вона дає право розвиватися у своїй професії вільно і незалежно, опираючись лише на закони мислення.

Філософія надає лікарям розуміння процесів пізнання, їх сутності, принципів організації та методів на основі яких лікар отримує можливість обґрунтувати вивчення та вирішення питань медичної теорії та практики. Філософія відкриває найбільш доцільні шляхи медичного дослідження. Вона вчить розглядати всі явища та процеси в їх розвитку, безперервній зміні та нерозривних зв'язках з конкретними умовами.

Сучасна наука накопичила доволі багато знань про людину і сьогодні перед всіма науками, а більшою мірою перед філософією та медициною, стоїть завдання розглянути людину в єдності всіх явищ та процесів, виробити досконалий міждисциплінарний підхід на благо самої людини, прогресивного розвитку суспільства та процвітання медицини, яка рятує, оберігає, піклується.

В навчальних планах ЗДМУ філософія залишається предметом обов'язкового курсу, крім того додаються елективні курси пов'язані з питаннями медичної деонтології, основами логіки та особливостями наукового пізнання. Такі плани на майбутнє дають велику надію, що вітчизняна вища школа сприятиме розвитку медицини не тільки спираючись на досвід європейської традиції, але й не втратить своєї унікальної риси «кордоцентризму», особливої, притаманної нам любові до людей та до своєї справи, «сродної праці» про яку колись писав видатний Г.С. Сковорода. Формування в майбутніх лікарях та науковцях на заняттях з філософії «ordo amoris» надасть можливість вивести сучасну українську медицину на потужний конкурентоспроможний рівень в глобалізованому світі епохи споживання, якому так не вистачає любові і людяності.

Н. М. Вірьовкіна

СУЧАСНІ МЕТОДИ ТА ФОРМИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН СТУДЕНТАМ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ДОКУМЕНТОЗНАВСТВО ТА ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ»

Прерогативою сьогоденного суспільства є нові умови для функціонування системи освіти. Тому, сьогодні залишаються актуальними питання щодо удосконалення форм, методів та засобів викладання та навчання.

Одним із таких методів навчання є самостійна робота студентів, яка повинна організовуватися та спрямовуватися викладачем, при цьому, викладач в ніякій мірі не повинен впливати на думку студента.

Слід відмітити, що самостійна робота формує у студентів таку рису особливості як самостійність. Поряд із цим, ними засвоюється та розвивається сукупність знань, вмінь та навичок. Усе вище зазначене привчає студентів самостійно вирішувати питання щодо планування, організації та контролю своєї самостійної роботи.

Так як самостійна робота студентів повинна організовуватися та спрямовуватися викладачем, тому важливим фактором є визначення обсягу та структури змісту навчального матеріалу, який виноситься на самостійне опрацювання.

Обсяг самостійної роботи студентів відповідно до затверджених навчальних планів становить майже половину загальної кількості годин, що відведені на вивчення однієї дисципліни.

Тому, наступним фактором для організації самостійної роботи студентів є робота методичного забезпечення, яке вирішує багато організаційно-методичних